

Du flyr – staten betaler

Av Mekonnen Germiso

Gjennom tax free-ordningen belønner staten dem som forurenser. Sprit, tobakk og andre varer selges fullstendig avgiftsfritt til dem som flyr utenlands. I tillegg gir ordningen billigere flybilletter, ved at flyplassenes inntekter fra salget subsidierer landingsgebyrene.

Dersom du røyker eller drikker alkohol - eller liker å gi slike varer i gave - har staten en ekstra gunstig gavepakke til deg. Du kan få handle helt avgiftsfritt. Det er bare en betingelse: Du må ta deg en flytur til utlandet først.

Du får ikke skattefritaket om du velger tog, buss, bil eller sykkel på utenlandsturen din¹. Slik gis de gunstigste skattevilkårene til dem som forurenser mest, slik at forurenser belønnes-prinsippet holdes i hevd. Samtidig gir overskuddet fra taxfree-salget et stadig mer verdifullt bidrag til driften av norske flyplasser, slik at prisene på flyreiser holdes så lave som mulig – med myndighetenes velsignelse.

Duty free-salg sponser flyreisen

Norske myndigheter har vedtatt den såkalte "taxfreekvoten" – en viss mengde varer du kan ta med deg inn i Norge uten å betale skatter og avgifter. Det reduserer byråkratiet ved grensepassering, men får litt spesielle utslag ved flyreiser. Reiser du med fly (og utenlandsferge²) slipper du nemlig alle særavgifter. Med alle andre reisemidler må du betale skatter og avgifter som gjelder i det landet du handler varene i.

Vi har beregnet at staten slik sponser flyturer utenlands med:

- 1410 kroner ved full utnyttelse av kvoten
- 1016 kroner ved moderat utnyttelse av kvoten

Her har vi kun regnet med fordelene av å kunne handle duty free på hjemturen. Siden man kan også handle duty free på utreise kunne vi i prinsippet enten doblet fordelene, og slik fått den totale fordelene av å kunne handle avgiftsfritt i Norge. Eller vi kunne lagt til summen lik hva man måtte betalt av avgifter i landet man flyr til. Da nordmenns kjøp ved avreise har mindre omfang, utregningene blir mer kompliserte og varierer med avgiftsnivå fra land til land, lar vi være å legge til slike fordeler i denne omgang.

Hvor langt kan du fly på statens regning?

Vi har sett på eksempler på flyalternativer tur - retur for henholdsvis ca 1410 og 1016 kroner.

By	Flyselskap	Dato tur – retur	Billettpris	CO ₂ -utslipp per passasjer ³
Oslo - Madrid	Norwegian	Man 22.10 – fre 26.10	Kr 1298,-	691 kg CO ₂
Bergen - Warszawa	Norwegian	Ons. 17.10 – man 22.10	Kr 1410,-	393 kg CO ₂
Trondheim - London	Norwegian	Tirs 23.10- tirs 30.10	Kr 1339,-	421kg CO ₂
Oslo - Milano	Ryanair	Ons 17.10- søn 21.10	Kr 1077,-	489 kg CO ₂
Oslo - Marseille	Ryanair	Tors 11.10 – tirs. 26.10	Kr 895,-	567 kg CO ₂

¹ Systemet er nesten det samme for fergereiser til og fra utlandet, og har slik sett også en negativ miljøeffekt som avgiftsmessig incitament til reising. Her skal vi imidlertid konsentrere oss om flyreiser, som det er det eneste reisemiddelet som til og med gir rett til å kjøpe varer på norsk jord uten å betale norske avgifter.

² Se fotnote over for unntaket om ferjereiser.

³ Tallene for CO₂-utslipp hentet fra klimakalkulatoren til Mittklima.no

Som det fremkommer av tabellen kan man ved full utnyttelse av taxfreekvoten komme seg "gratis" tur-retur Oslo- Madrid, Trondheim - London og Bergen - Warszawa. Ved moderat utnyttelse av taxfreekvoten kommer man seg "gratis" tur-retur Oslo - Marseille og Oslo - Milano. En reise tur-retur Oslo- Madrid gir et utslipp på 691 kg CO₂. Det tilsvarer utslippene fra 3700 km kjøring i en gjennomsnittlig norsk personbil⁴.

Avgifter du slipper å betale på tax free:

Varer kjøpt på tax free (duty free shopping) er ikke pålagt noen form for avgifter. Det vil si ingen alkoholavgifter, tobakksavgifter, miljøavgifter eller merverdiavgift. Dersom vi hadde hatt med importerte klær, matvarer o.lign.i vårt regnestykke, måtte vi i tillegg beregnet avgiftslettelsen som ligger i at slike varer solgt på duty free heller ikke er ilagt noen toll.

Utregning: Avgiftsfritaket som belønner til utenlandsreisende med fly

Effekt av avgiftsfritak, fullt utnyttet tax free kvote:

	Mengde	Særaggift produkt	Miljøavgift emballasje	Mva.	Sum
Sprit, 60 %	1 liter	344	0,95	104	
Hetvin 22 %	1,5 liter	123	0,95	60	
Ferdigmix drinker 4,7 %	2 liter	54	5,70	29	
Røyketobakk	250 gram	468	0,00	154	
Sigarettpapir	100 stk	3	0,00	1	
Sjokolade	2 kilo	33	0,00	29	
Sum		1025	7,60	378	1410

Samlet avgiftsfritak ved "fullt" utnyttet tax free-kvot er altså på NOK 1410,-

Effekt av avgiftsfritak, moderat utnyttet tax free kvote:

	Mengde	Særaggift produkt	Miljøavgift emballasje	Mva.	Sum
Sprit, 40 %	1 liter	230	0,95	74	
Vin 12 %	1,5 liter	67	0,95	48	
Øl 4,7 %	2 liter	34	5,70	16	
Sigaretter	200 stk	374	0,00	150	
Sjokolade	500 gram	8	0,00	7	
Sum		713	8	295	1016

Samlet avgiftsfritak ved moderat utnyttet tax free kvote er altså på NOK 1016,-

Tax free gir billigere flybilletter

Avinors inntekter fra det kommersielle salget, hvorav tax free-salget er en vesentlig del, øker sterkt. I 2006 utgjorde det 42% av Avinors inntekter. Dette gjør at Avinor kan holde avgiftene overfor flyselskapene lavere enn de reelle kostnadene er. Dette er å betrakte som subsidier som fremmer økte klimautslipp. Vi mener derfor at Avinor ikke må få anledning til å subsidiere start- og landingsavgifter med å bruke overskuddet fra den kommersielle virksomheten.

Norge må fjerne taxfreeordningen – slik EU også har gjort. Med dagens kjennskap til flytrafikkens uheldige konsekvenser for klimaet, bør denne belønningen av å fly være utgått på dato.

⁴ Beregnet 185 g CO₂ pr km, som er gjennomsnittet for dagens norske bilpark.

Tax free-ordningen fjernet i EU.

Ordningen med taxfree-salg for flyreiser innad i EU ble fjernet fra 01.07.99⁵. Det betyr at en flyreisende innad i EU må betale særavgifter på alkohol og tobakk - selv om han/hun flyr. Taxfreesalget ble fjernet samtidig som innførselskvotene ble kraftig økt. Selv om man kan ta med seg mye over grensene i EU betyr dette at forbrukeren uansett må betale særavgifter til det landet han/hun handler varene i.

Fakta om flytrafikk:

- Nordmenns flytreiser utenlands – målt i kilometer - har tredoblet seg siden 1990.
- Flytrafikken står for ca 7 prosent av de norske CO2-utslippene.
- Nordmenn fløy i 2006 4,2 millioner ganger til og fra utlandet.
- 85 prosent av nordmenns flykilometere gikk til og fra utlandet.

Det er ingen CO2-avgift på flydrivstoffet utenlands, og internasjonal flytrafikk er ikke omfattet av Kyoto-avtalen.

Avgiftssatser og innførselskvoter

Avgiftssatsene i 2007, som vedtatt i statsbudsjettet for samme år, er som følger:

Vare	Utregningsmåte	Avgift
Brennevin / spritbasert drikk (fra 0,7 - 60 volumprosent alkohol)	kr/volumprosent og liter	5,74
Vin / Sterkøl (fra 4,7 til og med 22 volumprosent alkohol)	kr/volumprosent og liter	3,74
Øl (fra 3,7 til og med 4,7 volumprosent alkohol)	kr/liter	16,76
Sigaretter	kr/100 stk	187,00
Sigarettpapir	kr/100 stk	2,86
Avgift på sjokolade, m.v.	kr/kg	16,36
Grunnavgift på engangsemballasje	kr/stk	0,95
Merverdiavgift	Etter avgifter er lagt til	25 & 14 % ⁶

Den norske "kvoten" innebær for tiden toll- og avgiftsfri innførsel⁷ av:

Varer for inntil 6000 kroner, men ikke mer enn:

- 1 liter drikk med alkoholstyrke over 22 til og med 60 volumprosent og 1,5 liter drikk med alkoholstyrke over 2,5 til og med 22 volumprosent, eller 3 liter drikk med alkoholstyrke over 2,5 til og med 22 volumprosent.
- 2 liter øl med alkoholstyrke over 2,5 volumprosent, eller annen drikk med alkoholstyrke over 2,5 til og med 4,7 volumprosent,
- 200 sigaretter eller 250 gram andre tobakksvarer,
- 200 blad sigarettpapir og
- 10 kg til sammen av kjøtt og kjøttvarer, ost og fôrvarer med unntak av hunde- og kattermat.

⁵ "EU-medlemskap kan bety kroken på døra for flere av danske-fergene" <http://samferdsel.toi.no/article11705-318.html>

⁶ 14 % på matvarer, hvor sjokolade er inkludert.

⁷ For alle reisende over 18 år som har vært ute av landet i minst 24 timer. For punkt a), første ledd, er aldersgrensen 20 år.

Kilder:

TAD 2007: Toll- og avgiftsdirektoratets informasjonssenter, telefonsamtale 19.april 2007

FIVH 2007: *Flytrafikk og klimagassutslipp* www.framtiden.no/filer/A200701_Flytrafikk_og_miljo.pdf

Statsbudsjettet 2007: *Avgiftssatser for 2007 og vedtatte satser for 2008*, www.statsbudsjett.dep.no/Statsbudsjettet-2008/Artikler/Avgiftssatser/